

Aate Marttunen

henkilötiedot ja omaelämäkerta

Syntymäaika 28.08.1922

Syntymäpaikka Heinolan mlk Vanha-Tuusjärvi

Lapsuus ja koulunkäynti

Vanhempieni muutettua Kauhajoelta Vanha-Tuusjärvelle synnyin minä samana vuonna jo suureen perheeseen kymmenenneksi lapseksi. Jo lapsena opimme kunnioittamaan pyhiä arvoja äidin opettamien iltarukousten ja pyhäkoulun ansiosta. Hiihto ja mäenlasku talvella ja onkiminen järvellä ja uinti nuorempien veljeni kanssa ovat lapsuuteni parhaita muistoja. Kun tulin kouluikään oli pesäpalloveli Tuusjärven kentällä lähes jokailtaista.

Kansakoulua kävin ensin Lusissa ja kaksi luokkaa yläkoulua, sitten minut siirrettiin yläluokille Löytäneen kouluun ja myös jatkoiluokille. Seuraava merkittävä tapaus oli rippikoulu, jonka kävin 16-vuotiaana syys- ja kevätrippikouluna. Kun olin 18-vuotias hakeuduin Jaakkiman kristilliseen kansanopistoon, joka oli silloin siirto-opistona Heinolassa. Siellä vietin talvikauden 1940-1941.

Perheen perustaminen

Jouduin 19-vuotiaana jatkosotaan 1941 syyskuussa. Olin jo eri sattumien kautta tutustunut Annikkiin, tulevaan vaimooni, mutta rintamalta aloin kirjoittaa hänelle ja hän minulle, niinpä -43, kun pääsin maaliskuussa lomalle, menimme kihloihin ja sitten seuraavana vuonna 1944 sain toukokuussa 18 p:nä vihkimän ja meidät vihittiin avioliittoon Punakalliossa Annikin kotona. Sota loppui syksyllä ja niin pääsin kotiin aloittamaan yhteistä elämää.

Ensimmäisen kotimme perustimme keväällä 1945 Rajakallion torppaan maalle, jonka saimme Vanha-Tuusjärven perinnönjaossa, kunnes saimme valmiiksi varsinaisen kotimme Savelan, jossa edelleen asumme. Vaimoni Annikki o.s. Punakallio on syntynyt 18.01.1925 Sysmässä, Punakalliossa. Ensimmäinen lapsemme Risto syntyi 23.12.1945, sitten Raija s. 23.03.1947, Raila s. 07.06.1948 k. 10.04.1949, Raino s.23.05.1951. Olemme ajan myötä saaneet kaksi miniää ja yhden vävyn sekä 8 lastenlasta 4 tyttöä ja 4 poikaa.

Toimeentulomme olemme saaneet maataloudesta. Aloitimme vähäisesti. Meillä oli ensin pieni hirsinavetta, neljä lehmää ja hevonen, kunnes v. 1955 rakensimme uuden navetan ja niin lisäsimme karjaa 10-13 lehmään sekä nuorikarja ja pari sikaa. Saimme vaimoni Annikin peritönä 80 ha metsää ja niin

taloudellinen asemamme parani. Alkoi koneiden hankkiminen, navettaan lypsykone, auto, traktori ja sen kättöön tarvittavat maatalouskoneet. Olin myös 1950-60 luvulla joka talvi metsätoissa, kaadoin ja ajojin hevosella tukkia; pääasiassa ornasta metsästä. Peltoa meillä on 13 ha, josta olen itse raivannut 5 ha. Näin elelimme v:een 1984, jolloin hävitimme karjan ja vuokrasimme pelot. Nyt on pelot "paketissa", olemme vaimoni kanssa luopumiseläkkeellä.

Harrastukset

Heti perheen perustamisen jälkeen sain kutsun pyhäkoulun opettajaksi, jota pidin kylän eri kodeissa yhtäjaksoisesti 25 vuotta. Omat lapset olivat aina mukana. Kylällä on toiminut diakoniapiiri vuosikymmenet, jonka vetäjänä olen ollut ja olen edelleen. Olen ollut 25 vuotta seurakunnan kirkkoneuvoston jäsenenä ja olen edelleen. Kuulun myös kotiseurakunnan diakonijohdokuntaan sekä syntymäkodissani toimivan Vanha-Tuusjärven vanhainkodin johtokuntaan ja olen myös Parikkaniemen orpokotisäätiön hallituksen jäsen.

Olemme myös vaimoni kanssa matkustelleet paljon. Yhden kerran Israelissa, 5 kertaa Neuvostoliitossa, kerran kiertoajelulla eri Euroopan maissa, useita kertoja Saksassa, jossa Risto-poikamme asuu ja sitten lisäksi monet kotimaan bussimatkat.

Sairaudet

Olin aina 61 v:ksi asti hyvin terve ja työkyntoinen. Sitten vuonna 1983 sattui traktorionnettomuus ja kahden kuukauden sairaalassaolo. Siitä kun toivuin, katkesi käsi. Vuonna 1985 sain lievän sydäninfarktin. Siitä asti olen ollut sydänlääkityksessä, mutta kuntoni on palautunut melko hyväksi, voin työskennellä aamusta iltaan.

Näiden sairauksien jälkeen ja ollessani jo eläkeläinen on jokainen eletty päivä suuri Jumalan lahja. On myös suuri ilo, kun lapset perheeseen tulevat tervehtimään ja lomalle luoksemme.

Olen iloinen eletystä elämästä - tulevaisuus on Jumalan käsissä.

Lusissa 6. p:nä kesäkuuta 1991
Aate Marttunen

Lapsuuden muistoja

Olemme merkinneet kokouskutsuumme muistelmia 1. sukupolven elämästä peruskodissamme Vanha-Tuusjärvellä. Siitä johtuen olen yrittänyt kirjoittaa omia pieniä muistoja.

Isäni oli sairaaloinen jo kun alan jotain muistamaan. Hän oli aina Vanhalla-Myllyllä (sahalla), sillä

saha oli isän "rahasampo" vaikeina pula-aikoina - tai sitten hän oli lukuisissa luottamuskokouksissaan. Äiti käveli navetan ja huoneen väliä, sillä lastenpiiat hoitivat lapset, joita syntyi lähes joka vuosi.

Muistan neljän nuorimman siskoni syntymän. Yksi niistä: olimme Liisan kanssa Aunen mukana paimenessa Niemenniityllä. Pellon keskellä on suuri kivi, sen päälle Aune teki tulet ja paistimme mukana tuotuja omenia ja sieltä juoksimme sitten ajamaan lehmä, jos ne yrittivät mennä viljapeltoon. Kun palasimme illalla, oli kättilö talossa eikä laskenut meitä lapsia makuuhuoneeseen. Odottelimme oven takana. Pian sitten kuulimme lapsen itkua - tyttö oli syntynyt. Hän sai nimekseen Katri (Kaija) Kyllikki.

Liisa-siskon kanssa muistan ensimmäiset leikkimme keittiössä, jatkoksen alla, olemmehan niin samanikäiset. Yhdessä opettelimme aakkosia ja uskoin, että menemme yhtä aikaa kouluun. Kun äiti sitten vei vuonna 1928 Liisaa Lötkkimusta-nimisellä hevosella Tynelään kouluun, olin minä myös mukana ja kävin istumaan pulpettiin. Rupesin katkerasti itkemään, kun opettaja sanoi, että sinun on odotettava vielä yksi vuosi.

Muistan tapauksen, kun Kaija oli hukkoa. Hän oli vajaan 2-vuotias. Olimme koko talonväki kahdella veneellä uimassa isolla kivellä noin 300-400 m rannasta. Pienet tytöt jäivät saunarantaan. Alli huusi: "Minä en saa Kaijaa pois vedestä!" Silloin kiireesti veneellä hätiin. Aaro oli sotaväessä oppinut tekohengityksen antamisen. Me seurasimme kauhulla vierestä. Pian se tuotti tuloksen. Tyttö oli monta päivää kipeänä. Äiti ja isä olivat silloin jossain vanhojen raamattupiirissä.

Kun olin pieni poika, ei ollut vielä radiojumalanpalveluksia. Jos ei ollut kirkkoon tai pyhäkouluun menoa, isä kokosi perheen ruokasaliin, lauloimme virren ja sitten hän luki Lutherin Postillaa - se oli pitkästyttävää: 20-30 sivua. Isä loi meihin lapsiin nuhtelevia silmäyksiä, jos emme olleet hiljaa. Yleensä jumalanpalveluksen aikana emme saaneet mennä ulos leikkimään, se aika oli pyhitettävä. Isä soitteli viulua ja lauloi kotikuorossa bassoa. Meillä laulettiin hengellisiä lauluja erittäin paljon. Me opimme laulukirjan lähes kaikki laulut. Muistan, kun toiset olivat kirkossa ja me nuoremmat jäimme kotiin. Me kolme poikaa Jalmari, Antti ja minä rupesimme laulamaan ruokasalin pöydän ympärillä hengellistä laulukirjaa läpi. Meillä oli hyvät laulunlahjat ja siinä ne vaan paranivat.

Meillä oli Vanha-Tuusjärvellä aina paljon hevosia, 10 työhevosta ja varsat. Muistan Purhominen ison valakan - se oli ollut vapaussodassa

ratsuna, minäkin pikkupoikana ratsastin sillä. Sitten oli Jehu-niminen musta hevonen (Havas-Kallen) ajokki. Vanha-Tuusjärvellä oli neljä vakituista muonamiestä, jotka tekivät viisi päivää viikossa työtä taloon. He saivat sitten perheineen asua talon omistamassa torpassa ja viljellä pientä maatilkkua ja pitää lehmä. He saivat lisäksi pientä rahapalkkaa ja määrätyn hehtolitrin verran viljaa.

Oli Lähesmäen torppa: Nestori Rantanen (Lähes-Nekki), Havasmäen torppa: Kalle Laurikainen (Havas-Kalle), Siltasten torppa: Nestori Mäkinen (Siltas-Nekki) ja Kukkonotko: Kalle Törnval (Kukko-Kalle). Nämä miehet olivat talvisotaan asti. Lisäksi asui Rajakalliolla Arvila. Niilo Pystynen oli tallimiehenä. Hän hoiti hevoset ja ajoi karjalle rehut.

Isä piti huolen, että me lapset olimme pienestä pitäen ahkerasti työssä mukana, etenkin kesäaikana. Muistan hyvin ikävänä oman lapsuuteni, kun Aimo, minua seitsemän vuotta vanhempi, piti minua "orjanaan", oli aina passattava. Kun olin siitä murheellinen, sain häneltä nimekseni "murhelaakson matkamies" (laulu). Saanen kehua itseäni, että olin uskollinen.

Oli toki mukaviakin muistoja. Usein leikkimme koko talonväki Linnanlymystä, piiat, rengit ja kaikki olivat mukana, myös isä oli mukana. Naapurissa, Tuulensuussa, ihmeteltiin kun meidän lymyslinnasta kuului kovaa huutoa: "Pelastamaan, pelastamaan".

Lapsuuden kivoja muistoja on talviset mäenlaskut Lähesmäen vuoresta. Lähes-Alma oli herätyskellon kanssa aikaa ottamassa, kun me Lähesmäen poikien kanssa pidimme kilpahiihdot.

Kesällä oli lähes joka ilta pesäpalloa. Tuusjärven - Riennon kentällä tytöt olivat myös mukana. Järvellä onkiminen ja soutelu oli meille pojille suuri huvi. Karkasimme usein järvelle ennenkuin isä ennätti käskeä töihin.

Lapsuuden ajalta on paljon muitakin muistoja esimerkiksi "suutari Vikki", joka teki suutarin töitä. Hän korjasi hevosvaljaita, teki talonvälle kenkiä. Hänen kanssaan tehtiin kaikenlaisia kepposia.

Muistan Yrjö-nimisen työmiehen, joka sairastui keuhkotautiin. Viimeinen muisto oli Yrjöstä kun tulimme heinäpellolta, niin hän oli juuri kuollut pihaitassa. Äiti, isä ja Koiviston Matti lauloivat aitan ovelta: "Oon vieras muukalainen mä aina päällä maan".

*Lusissa, 7.4.1995
Aate Marttunen*